

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Servitutibus Prædialibus, Usufructu, & utroque Retractu, Pars II. de Emphyteusi, Pars III. de Locatione & Conductione

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. XXXII. Placentina pecuniaria. An conductor sublocans rem conductam de consensu locatorum, vel saltem unius ex eis, eam pro communi possidenti[u]m, consequatur liberatione[u]m, itaùt ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74102](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74102)

ipſius fident non ſequendo, alium in exercitio ſua portionis deputare, ſeu alias diligencias pro emolumentorum certitudine adhibere, unde requirenti pro mea conſuetudine reſpondi non leuem contra eum habere difficultatem, proindeque conſului concordiam exinde ſequutam.

Conſimilem quoque diſputavi controverſiam in *Rota coram Bevilagua* pro Comite Mareſcotto cum Laurentia de Bontempis; Cum enim Comes ad majorem ejus familiae commoditatem quandam domum propriae contiguam conduxiffet ad certum tempus, quo durante quartam illius partem ab uno ex condominis emptionis titulo acquiſiſſet, ac finito tempore, factaque diſſicta, ejuſdem domus uſum continuafſet, hinc praeſtendebat ad nullam penſionem pro dictis aliis tribus ex quatuor partibus teneri, non quidem ex contractu conductionis, dum ejus tempus ceſſaverat, neque ex alio reconductionis ſtante diſſicta, & contraria animi declaratione, minusque ex habitatione & uſu, cujus ratione intrat ſaltem conductione ſine cauſa ex iis, quae habentur ſupra in *Romana locat ſenilis diſc.* 16. dum ipſe tanquam ſocius totam rem pro ejus portione licite pro indiviſo poſſidere potuit, ſibiſque imputet conſocius, cur etiam non poſſederit, vel ad diſſionem non provocaverit, quatenus eſſet dividua, vel ubi eſſet individua ad locandum conſocium non coegerit, ex deductis per *Mohed. decif. 13. de locato Franch. & adden. dec. 160. ſurd. dec. 260. num. 20.*

Contrarium tamen judicatum fuit, atque reſolutio mihi juſta viſa eſt, quamvis contra clientem, non quidem ex puncto juris, ſed ex facto, ſtante dicti Comitum qualitate non permittente ſimplici mulieri, ut cum ipſo ejuſque familia pro communi habitare deberet; Et licet rigorose eidem mulieri imputari poſſet, cur ad locandum non coegerit, at tamen in concurſu iſtius contendentiſ de damno, ac alterius contendentiſ de lucro muliebris ſexus ſimplicitati potius, quam potentis & adeo qualificati viri rigori indulgendum, ac deferendum erat, maxime quia ex praecedenti conductione factum oſtendebat totius domus uſum conductori neceſſarium eſſe.

ROMANA DE ROSEMINO

PRO

BARTHOLOMEO ROSEMINO.

*Cafus diſcuſſus coram A. C. & incertus exitus
forſan concordatus.*

An inquilinus, qui domum communem a duobus ſociis conduxit, liberationem obtineat ab uno ex eis, qui clavium reſtitutionem recepit, eumque a conductione liberavit.

SVM MARIYM.

1. **C**afus controverſe.
  2. **S**ocius dicitur Dominus totius rei pro ejus quota & totam rem communem locare poſſeſt.
  3. **S**ocius dicitur habere mandatum a conſocio, & de effectibus in id reſultantibus.
  4. **Q**uid accedente mala fide.
- Cardin. de Luca de Locat. & Conduct.*

DISC. XXXI.

CUM ROSEMINUS conductor domus, quae Joannis Pauli & Antonii fratrum communis erat, claves cum ſequuta liberatione a conductione reſtituiſſet Joanni Paulo, qui eam alteri locavit, Antonius ob novi inquilini inſufficientiam dictum priorem moleſtare cepit ſub praetextu adhuc durantis conductionis, ſed injuſtam dixi moleſtiam, quia ſocius dicitur totius rei communis Dominus pro ejus portione ad textum in *l. in re communi ſſ. de ſervitutibus urbanorum praediorum l. ſervi electione s. labeo, ubi gloſſ. ſſ. de legatis primo, & hac diſtinctio s. cum fundum numer. 2. ſſ. locati Caſtreſis, conſ. 375. ante num. 1. lib. 2. & ceteri plene deducti per ſurd. conſ. 43. Rota dec. 543. num. 2. & 692. num. 3. in ſine par. 1. rec. Michalor. de ſatribus par. 3. cap. 36. & eſt certa propoſitio, quoties agitur de domo conductione, cum ſola controverſia ſit, ubi unus ex eis vult locare, alter vero habitare, ut conſtat ex *ſurd. & Michalor. ubi ſupra*, ſed iſto caſu ceſſante res procedit de plano, quia ſocius dicitur habere a conſocio in re communi liberum mandatum, unde unus alterum obligare poſſeſt, ſive uncorum per communem debitorem bene ſolvitur ex deductis per *Gregorium dec. 302. numer. 1. Duran. dec. 416. num. 2. dec. 545. par. 4. recent. tom. 2. n. 5. Adden. ad Buratt. dec. 810.* Atque unus poſſeſt prorogare terminum ex pacto praefixum ad redimendum, ex earatione, quia eſt Dominus a condomino mandatum habens, ut *dec. 64. par. 4. rec. tom. 2.* Unde ſicut locare & contrahere poſſeſt, ita diſtrahere, & priorem inquilinum liberare, ut alteri locaret. Solumque difficultatem cadere poſſe dicebam, ubi conſtaret de mala fide & colluſione, ex iis, quae in jure habentur in habente mandatum ad exigendum, ut non poſſit acceptilare, ſeu alias cum ſola conſociata ſolutione liberare, quod neque in ſocio habente a jure magis amplum mandatum, ita de plano admittendum eſt, quoties ex rei communis portione recte poſſeſt conſocio eſſe conſultum, ita ut non verſemur in caſu ſubſidii; Sed non fuit opus hujusmodi quaestionem aſſumere, dum nulla in facto ex parte actoris dabatur probatio ſaltem praesumptiva male fidei & colluſionis in dubio non praesumenda, & ita credo judicatum, vel concordatum.*

PLACENTINA PECUNIARIA

PRO

HORATIO LUSARDO

CVM

ILLIS DE PRATO.

Cafus decifus per Rotam pro Luſardo.

An conductor ſublocans rem conductionem de conſenſu locatorum, vel ſaltem unius ex eis, eam pro communi poſſidentium, conſequatur liberationem, ita ut ſubconductor fiat conductor principalis.

E 2

SVM

S V M M A R I V M.

1. **C**asus controversa.
2. Rota non attendit res iudicatas aliorum Tribunalium, nisi gustato de earum iustitia.
3. Subconductor ex quibus fiat principalis conductor cum prioris conductoris liberatione.
4. Novatio hodie non inducitur, nisi dicatur.
5. Declaratur conclusio cum distinctione.
6. Ex incompatibilitate inducitur novatio, quamvis non dicatur.
7. Quando dicatur indulta, nec ne novatio in locatione & conductione.
8. Socius habere dicitur mandatum a consocio, ideoque gesta per unum alteri prajudicant.

D I S C. XXXII.

CONDUXIT Lusardus de anno 1625. à fratribus de Prato quamdam eorum tenutam communem ad decennium, sed de anno sequenti illam sublocavit fratribus de Ferrariis de consensu locatorum, vel aliquorum ex eis, qui exinde per plures actus dictos de Ferrariis in conductores agnoverunt, illos tales pluries denominando, ac pensiones ab eis recipiendo absque eo quod plurimum annorum spatio aliquem actum gererent cum Lusardo tanquam conductore, neque cum in talem agnoscerent; Cùmque ob Ferrariorum deficientiam aliqua notabilis residualis summa pensionum decursarum debenda remaneret, pro ea recuperanda, dicti de Prato actiones direxerunt contra Lusardum, qui in prima instantia sententiam absolutoriam reportavit; Introduciturque per appellationem causa in Rota, quamvis ex parte absoluti pretendere ob stare actoribus rem iudicatam ob appellationem in tempore non interpositam, prout eam adesse Rota declaravit, nihilominus quia hoc Tribunal non solet attendere sententias extra illud latus, etiam in iudicatum transactas, nisi gustato de illarum validitate & iustitia, ut per *Casar. de Grass. dec. 2. nu. 7. & B. de solution. Coccin. dec. 180. nu. 8. Merlin. dec. 38. num. 1.* cum validitas non controvertetur, assumpta fuit disputatio super iustitia, quæ pariter canonizata fuit sub die 27. Junij 1661. confirmata etiam in nova disputatione 28. Maij 1663. coram *Bevilaqua.*

Et mihi scribenti pro Lusardo iustæ viæ fuerunt resolutiones, quia non implicat subconductor rem de consensu locatorum, vel expresso, vel tacito, tanquam ex implicita novatione effici principalem conductorem, cum prioris conductoris liberatione, ut habetur *decis. 245. par. 5. recent. alias apud Merlin. decis. 286. in Romana locationis 10. Martij 1656. coram eodem Bevilaqua, decis. 210. num. 3 cum seqq. post Zacch. de obl. Cam. 3* Cùmque in facto multi adducerentur actus gesti per Ferrarios tanquam principales conductores cum eisdem locatoribus vel eis approbantibus, cum pluribus eorundem confessionibus, in quibus tales eos agnoscebant, exinde resultabat novatio cum prioris conductoris liberatione, cum duo non possent esse ejusdem rei conductores insolidum, undeposito uno, alter quo ad ipsum locatorem admittentem remanet liberatus, ut ultra auctoritates generales de effectibus novationis in aliis contractibus loquentes, in specialibus terminis locationis & conductionis habetur apud *Mantic. decis. 146. Seraph. decis. 165. Millin. decis. 320. num. pr. & plenus cum auctoritatibus generalibus comprobatur in decisionibus desuper editis.*

Scribentes pro actoribus in secunda præsertim disputatione magnam vim constituebant in dispositione *textus in l. finali Cod. de novationibus*, per quem statuitur hodie novationem non induci, nisi dicatur expressè. Respondebam tamen aliud esse, ubi agitur de novatione penitus destructiva contractus, ita ut ille omnino cesset, vel in speciem diversam transmutetur; Aliud verò ubi de simplici novatione personæ, quod scilicet in eodem locationis contractu unius loco alterius subrogetur, quia tunc non videtur omnimoda & totalis novatio, quæ huic rigori subiacet, cum frequens esse soleat unius personæ loco alterius subrogatio, ut constat ex decisionibus initio allegatis, & in *Nucerina assicius 4. Maij 1648 coram Verospio decis. 181. par. 10. recent.* Et ulterius etiam attentis rigorosis terminis *text. in d. l. finali Cod. de novationibus*, adhuc incompatibilitas vim expressi habere dicitur, atque ex actibus incompatibilibus etiam hodie novatio resultat, ut est recepta propositio, de qua *Gabr. de novat. conclus. pr. numer. 57. Menoch. lib. 3. præsumpt. 134. num. 36. Assici. decis. 44. num. 15. & ceteri per Amat. resol. 50. num. pr. & seqq. Capye. Laur. consult. 120. num. pr. cum seqq. Rota decis. 10. num. 7. & seqq. post Merlin. de pignor.*

Adducebantur auctoritates *Manent. decis. 39. & Fabri lib. 4. tit. 42. de fin. 28.* quem etiam allegat *Rota in Romana assicius ferrerie 25 Junij 1649. coram Melrio impres. post Salgad. in Labyrinthi. decis. 15. & decis. 335. par. 10. recent.* ad probandum quod per receptionem pensionum à subinquinato vel subconductor, de quo agitur *Faber & Rota* ubi proximè, sive per consensum à locatore præstitum subconductor, de quo agit *Manent*: non inducitur novatio neque prioris conductoris liberatio, sed replicando dicebam hujusmodi auctoritates, & similes esse veras in suis casibus, ubi scilicet agitur de unico actu vel etiam de pluribus compatibilibus, & in eadem specie, quia locatoris consensus pro sublocatione quandoque obtineri solet ad removendam dubietatem super facultate sublocandi ex parte vel consuetudine resultantem; Prout pensionum receptio fieri solet à quocumque mandatario vel etiam tertio, cum nil creditoris interfit per manus unius vel alterius solutiones recipere, ita ut actus dicatur æquivocus, quod sufficit ad excludendam novationem, secus autem concurrente pluralitate actuum diversorum ad diversos effectus non nisi conductori convenientes cum geminatis ac multiplicatis confessionibus & agnitionibus.

Et quod magis apud me in sensu veritatis vim faciebat, erat adeo longeva & continuata observantia, quod scilicet spatium septem vel octo annorum & ultra nunquam locatores vel eorum aliquis actum gesserint, per quem priorem conductorem agnovisse declaraverint, ut habetur deductum in *alia Romana pro Universitate Hebræorum discursu sequenti*, cum observantia esse soleat omnium actuum & conventionum optima interpretis.

Opponebatur ex parte actorum, aliquos actus magis incompatibiles ac novationem fortius inducentes gestos non esse ab omnibus, sed ab aliquibus ex eis, sed facilis erat responsio, quod cum omnes essent condomini domum pro communi possidentes, quilibet dicebatur ab aliis in re communi mandatum habere ad contrahendum & distrahendum ex deductis per *Surd. conf. 43. & alios*, de quibus *disse. præcedenti*, potissimè quia ex parte omnium ultra quosdam actus, qui per *Causæ Patronum* adducebantur.

ebantur, inexcutabilis erat ille longavi silentii & observantia ex parte omnium concurrentis, quodque omnes actus non singulariter & distinctè in proposito considerandi erant, sed insimul & uniti, cum regula in præsumptivis & conjecturalibus passim in foro recepta, ut singula quæ non prosunt, unita juvent, per quam verè omnem difficultatem in præfenti controversia removeri dicebam, quia reiteratæ confessiones junctæ cum receptionibus pensionum, aliisque actibus occasione melioramentorum non nisi conductori convenientibus, & super omnia dicta longava observantia rem in claris constituere videbantur, ipsis enim imputandum esse dicebam, cur singulis annis vel temporibus aliquos actus non gesserint cum Lufardo, qui per eos agnoscere potuerit se reputari conductorem atque in contractu & obligatione perseverantem, quoniam hic non ita obdormisset, sed diligentius se gessisset ne ob subconductorum deficientiam resularet hæc pensionum inexigibilitas, quæ controversiæ causam dedit.

ROMANA

HEBRÆORVM

PRO

UNIVERSITATE HEBRÆORVM

CVM

ECCLESIA SEU CONFRATERNITATE
SANCTI JOANNIS JANUENSIVM.

Casus variè resolutus.

Obligante motu proprio *Alexandri VII.* universitatem Hebræorum ad suscipiendum in se locationes domorum in Ghetto existentium, quæ remaneant vacuæ & sine conductore pro consueta pensione; An attendi debeat antiqua pensio conventa, vel moderna, quam ultimo tempore subinquinus solvere solebat; Et quando subinquinus efficiatur inquilinus; Et an dictus motus proprius locum habeat ubi domo locata, diruta & reddita inhabitabili, illa ex integro constructa est sub diversa structura.

S V M M A R I V M.

1. **C**Asus controversæ.
2. De excommunicatione Hebræorum.
3. Locationes domorum in Ghetto solent esse perpetuæ, vel ad longum tempus.
4. Quando detur appellatio suspensiva etiam in litteris Apostolicis & in obligatione Camerariæ, vel alijs executivis.
5. Quæ actio competat locatori contra subconductorem.

Cardin. de Luca de Locat. & Conduct.

6. Quando subinquinus dicatur effectus inquilinus.
7. De alio casu, & an domus ex integro resecta sit eadem ac prima ad plures effectus.
8. Motus proprius *Alexandri* est exorbitans à jure.
9. Quando domus resecta sit eadem vel diversa ad plures effectus.
10. Quod Domini domorum eas reficiendo non possunt alterare solitum statum.

D I S C. XXXIII.

CONquerentibus Christianis Dominis domorum in Ghetto Hebræorum existentium, quod ad eos supplantandum, ac diminuendas pensiones, quas alterare non possent, occurrente casu, quod aliqua domus remaneat sine conductore, soleant Hebræorum Rabini sub excommunicatione alijs prohibere, nè illam conducant, & de qua excommunicatione Hebræorum habetur mentio apud *Seraph. decis. 988.*, *Alexander Septimus*, cum ejus motu proprio, ut his fraudibus occurreret de anno 1657. disposuit, ut occurrente casu, quod per cessationem inquilini aliqua ex domibus vacua remaneret, teneatur Universitas Hebræorum invenire inquilinum pro eadem consueta pensione, eoque non invento solvere de proprio.

Cùm autem dicta Ecclesia seu Societas haberet domum antiquitus locatam cuidam *Dattilo* Hebræo pro annua pensione scutorum 50., & de anno 1652. idem *Dattilus* de consensu *Camerarii* dictæ Societatis, illam sublocasset alteri Hebræo nuncupato *Josepho* ad rationem scutorum 35., ad quam usque ad annum 1662. sequuta fuit exactio absque eo quod dictæ Societatis exactores vel Officiales pro dicto residuo ad supplementum scutorum 50. *Dattilum* priorum possessorem unquam molestaverint, aliumque actum gesserint, per quem cum in inquilinum agnoscere seu habere declaraverint, facto casu, quod per mortem vel impotentiam dicti *Josephi* domus prædicta vacua remansit, atque interpellata ad formam dicti motus proprii Universitate; Orta est controversia super quantitate pensionis, an scilicet esse deboret juxta antiquam locationem vel juxta ultimum statum scutorum 35.

Et ex parte locationis dicebatur, quod cùm ageretur de specie locationis perpetuæ, ita ut non soleant contractus locationis fieri ad certum tempus cum tacita vel expressa reconductione, prout fit inter Christianos, atque juxta breve *Clem. VIII.* per domorum dominos alterari non possint pensiones, undè sequitur conductores in aliquibus domibus in opportuniori loco sitis ex jure inquilinatus, quod inter Hebræos *Gazaga* nuncupatur notabilem reportare utilitatem, ita ut sit species reddituum & bonorum stabilium, quæ in contractum deducuntur, ut constat *sub tit. de dete* & alibi, hinc proinde non solent locatores curare nec inquirere, an domus ab inquilino vel à subinquinio pro majori vel minori pensione inhabitata sit, ideoque gesta inter *Dattilum* & *Josephum* sibi præjudicare non debebant, & juxta præmissa ad favorem locatoris non expectata *Advocati* defensione tanquam in re clara *Locumtenens* civilis *Vicarii*, qui est iudex competens Hebræorum mandatum executivum contra Universitatem relaxavit.

Occasione igitur disputandi in Signatura super commissione appellationis, etiam ad effectum suspensivum, assumpta fuit formalis disputatio, tam